

การพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
THE DEVELOPMENT OF A COMMUNITY RELATIONS MANAGEMENT MANUAL
BASED ON THE FOUR SANGAHAVATTHU FOR WAT WANG HIN SCHOOL UNDER
NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

¹เกษรินทร์ สินวัฒน์ Ketsarin Sinwat

²ธีระพงษ์ สมเขาใหญ่ Teeraphong Somkhaoyai ³สุเวศ กลัษศรี Suwes Klubsri

^{1, 2, 3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author E-mail: ketsarin8691@gmail.com

Article Received: February 26, 2025. Revised: April 17, 2025. Accepted: April 22, 2025.

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนวัดวังหิน 2) เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน และ 3) เพื่อนำเสนอคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ใช้ระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลโดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญเพื่อร่างคู่มือ 5 คน และสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เพื่อประเมินความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความจำเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนวัดวังหิน ด้านการดำเนินงานของโรงเรียนไม่ครอบคลุม ผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงาน เนื่องจากไม่มีแผนงานหรือคู่มือในการศึกษาความรู้ แนวปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถศึกษาและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง 2) ผลการศึกษาพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน พบว่า คู่มือควรประกอบด้วยกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับ 6 งานที่สำคัญในการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ได้แก่ (1) งานให้บริการชุมชน (2) งานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน (3) งานเสริมสร้างสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ (4) งานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (5) งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมหรือมูลนิธิ (6) งานประชาสัมพันธ์ โดยบูรณาการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย (1) ทาน (การให้) (2) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) (3) อตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) (4) สมานัตตตา (การวางตนสม่าเสมอ) ซึ่งในแต่ละงานจะประกอบด้วย (1) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (2) ผู้รับผิดชอบ (3) แบบฟอร์มการดำเนินงาน (4) เอกสาร/หลักฐานอ้างอิง และ 3) การนำเสนอและประเมินคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในการสนทนากลุ่มซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นตรงกันว่ามีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้

คำสำคัญ: การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน, สังคหวัตถุ 4, โรงเรียน

Abstract

The objectives of this research article were: 1) to study the state of community relations management for Wat Wang Hin School under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2, 2) to development a manual on community relations management based on the Four Saṅgahavatthu for Wat Wang Hin School under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2, 3) to present the community relations management manual based on the Four Saṅgahavatthu for Wat Wang Hin School under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. This was qualitative research with 15 key informants via in-depth interviews, 5 experts via in-depth interviews, and 7 qualified persons via group discussion to assess the feasibility, appropriateness and usefulness, qualitative data were analyzed using content analysis.

The results of the study were as follows: 1) The study on the community relations management of Wat Wang Hin School found that the school's operations were not comprehensive as the school administrators, teachers, educational personnel, and related parties lack knowledge and understanding of the operational procedures due to the absence of a work plan or manual for studying the knowledge and correct practices. This had hindered their ability to study and perform their duties correctly. 2) The study on the development of a community relations management manual based on the Four Saṅgahavatthu for Wat Wang Hin School found that the manual should consist of processes related to 6 important tasks in community relations management, which were: (1) Community service activities, (2) Receiving assistance and support from the community, (3) Building relationships with the community and other agencies, (4) Basic education institution committee activities, (5) Establishing groups, clubs, associations, or foundations, (6) Public relations by integrating according to the Four Saṅgahavatthu consisting of: (1) Dāna (giving), (2) Peyyavajja (kind speech), (3) Atthaciriya (beneficial actions), (4) Samānattatā (consistency in conduct). Each task including: (1) Work procedures, (2) Responsible persons, (3) Operational forms, (4) Reference documents/evidence. 3) The presentation and evaluation of the community relations management manual according to the Four Saṅgahavatthu at Wat Wang Hin School, under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2, in the focus group discussion, experts unanimously agreed that it was appropriate, feasible, and beneficial, and could be implemented effectively.

Keywords: Community Relations Management, The Four Saṅgahavatthu, School

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคนตลอดจนไปถึงเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศ เพราะไม่ว่าการพัฒนาใดย่อมจะต้องเริ่มต้นด้วยการพัฒนาคน สิ่งสำคัญซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาคนคือการให้การศึกษา ประเทศจะพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ คนในประเทศจะต้องได้รับการศึกษาที่สร้างประสิทธิผล สร้างคนคุณภาพ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษา ในมาตรา 6 ไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก 3 ประการ ประการแรก คือ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ประการที่สอง ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประการที่สาม การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าประเทศไทยให้ความสำคัญในการพัฒนาคน โดยเริ่มต้นจากการจัดการศึกษาอย่างครอบคลุม เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ จัดให้บุคคลเข้าถึงการศึกษอย่างเสมอภาค ตามมาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐ ต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ทั้งนี้ได้กำหนดให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติแนวคิดสำคัญไว้ในมาตรา 54 วรรคสอง “การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน” กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่างๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ กอปรกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) ซึ่งได้ระบุถึง การมีส่วนร่วมไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ นั้น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึงการวางแผนดำเนินการบริหารงานติดต่อประสานความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน บุคคลในชุมชน สร้างความเข้าใจระหว่างชุมชน ผู้บริหาร คณะครูอาจารย์และสร้างความรู้สึกรักโรงเรียนเป็นของชุมชนอย่างแท้จริง ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนจัดขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาทั้งโรงเรียนและชุมชน (รุ่งทิพย์ เข้มทิศ, 2559)

โดยการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชนต้องอาศัยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานทำให้สมาชิกในองค์กรเกิดความสัมพันธ์อันดี สามัคคีรักใคร่กลมเกลียวร่วมขับเคลื่อนสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ โดยหลักธรรมที่สร้างสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจอันดี อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข คือ หลักสังคหวัตถุ 4 ธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน หลักการครองใจคน หลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้ วิธีทำให้คนรัก หลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งเป็นเครื่องประสานใจและเหนี่ยวรั้งใจคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ และทำให้อยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกัน ประกอบด้วย ธรรม 4 ประการ คือ 1) ทาน การให้ 2) เปยยวัชชะ วาจาเป็นที่รัก 3) อตถจริยา การประพฤติเป็นประโยชน์ 4) สมานัตตตา การประพฤติตนสม่ำเสมอ (อง.จตุกก. (ไทย) 21/256/373) สังคหวัตถุ 4 นี้ พระพุทธเจ้าทรงอุปมาเหมือนกับพาหนะที่จะนำคนไปสู่ความสุขความเจริญในโลก เพราะสังคมของมนุษย์เราจำเป็นต้องอิง

อาศัยธรรมะทั้งสี่ประการนี้ ทรงชี้อีกมุมที่ตรงกันข้ามว่าถ้าหากว่าสังคมปราศจากเสียซึ่งธรรมทั้งสี่ประการแล้ว แม้มารดา บิดาก็จะไม่ได้รับการนับถือบูชาจากบุตรธิดา โลกจะอยู่ไม่ได้เลย จึงเรียกว่าธรรมเป็นเครื่อง สงเคราะห์ (พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ), 2544) ทั้งนี้การนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ไปประยุกต์ใช้ใน กระบวนการทำงานของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้น จำเป็นจะต้องใช้คู่มือเพื่อ กำหนดแนวทางในการทำงาน

คู่มือนั้นเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางที่ระบุถึงขั้นตอนและรายละเอียดของกระบวนการในการทำงานขององค์กรและวิธควบคุมกระบวนการนั้นจัดทำขึ้นสำหรับลักษณะงานที่ซับซ้อน มีหลายขั้นตอน เกี่ยวข้องกับคนหลายคนและสามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงาน การพัฒนา คู่มือการปฏิบัติงานทำให้ได้งานมีคุณภาพ ตามที่กำหนดผู้ปฏิบัติงานไม่เกิดความสับสน บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ สามารถทำงานแทนกันได้ เมื่อมีการโยกย้ายตำแหน่งงานสามารถเริ่มปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ลด ขั้นตอน การทำงานที่ซับซ้อนลดข้อผิดพลาดจากการทำงานที่ไม่เป็นระบบ ช่วยในการออกแบบระบบงานใหม่ และปรับปรุงงาน ฯลฯ ซึ่งผู้ทำคู่มือจะต้องมีทักษะในด้านการวิเคราะห์การสื่อสาร ออกแบบ และการ ประเมินผลให้สมาชิกในองค์กรปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ตามกระบวนการ สร้างประโยชน์สูงสุด ให้กับผู้ที่ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาคู่มือจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะจะช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับ โรงเรียนและชุมชน ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดี สามารถร่วมกันดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

โรงเรียนวัดวังหิน (2566) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ที่ 43 ตำบลวังหิน อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวนนักเรียน 102 คน วางเว้นจากตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2565 ปัจจุบันมีคณะครูและบุคลากร ทางการศึกษา จำนวน 10 คน แม้โรงเรียนวัดวังหินได้จัดทำแผนปฏิบัติการ ประจำปี 2566 กำหนดกลยุทธ์การ พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม แต่ขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกับชุมชน ไม่สามารถนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่าง ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าปฏิบัติงานในตำแหน่งระยะเวลา ไม่เกิน 6 ปีและไม่มีภูมิสำเนาอยู่ในตำบลวังหินซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียน เมื่อปฏิบัติงานครบระยะเวลาจะ โอนย้ายกลับภูมิลำเนาเดิม ในปัจจุบันโรงเรียนไม่สามารถรวมชุมชนกับโรงเรียนให้เป็นหนึ่งเดียวกันได้ทั้งหมด ทำให้การติดต่อสื่อสาร การขอความร่วมมือ ขอความอนุเคราะห์ ประสานงานกับชุมชนเป็นไปได้ยาก มีความ ห่วงเหินและไม่ทั่วถึง ความความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนจึงไม่ต่อเนื่อง

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะศึกษางานบริหารงานสัมพันธ์ ชุมชน โดยการพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ เพื่อให้คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา สามารถนำคู่มือที่ได้จากการพัฒนา ไปใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชน ให้กลับมาแนบแน่นกลมเกลียว เกิดความผูกพัน รักใคร่ สามัคคี สามารถทำงานร่วมกันอย่างมี ความสุข และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้นักเรียนเก่ง ดี มีสุข เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

2. เพื่อพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

3. เพื่อนำเสนอคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีระเบียบเชิงคุณภาพโดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ศึกษาการวิจัยใน 3 ลักษณะ คือ การศึกษาค้นคว้าทางเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 รวมทั้งหมดจำนวน 15 คน ดังนี้ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 9 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 3 คน และผู้ปกครองจำนวน 3 คน

2.2 ขั้นตอนการพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานการพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายที่ 9 จำนวน 2 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาในศูนย์เครือข่ายที่ 9 จำนวน 1 คน ศึกษาพิเศษ จำนวน 1 คน และครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนและสัมพันธ์ชุมชน จำนวน 1 คน

2.3 ขั้นตอนการนำเสนอการพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้ร่วมประชุมกลุ่มสนทนา ในการนำเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคู่มือการสร้างสัมพันธ์ชุมชน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาคู่มือการสร้างสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 คือ จากผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งหมดจำนวน 7 รูป/คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดวังหิน จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษาศูนย์การศึกษาเครือข่ายที่ 9 จำนวน 2 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษาศูนย์การศึกษาเครือข่ายที่ 9 จำนวน 1 คน ครูหัวหน้าฝ่ายบริหารงานกิจการนักเรียนและสัมพันธ์ชุมชน จำนวน 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษาจำนวน 1 คน และพระสงฆ์ จำนวน 1 รูป

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ขั้นตอนของการศึกษาสภาพการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 เป็นประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.2 ขั้นตอนการพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

3.3 ขั้นตอนการนำเสนอคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการนำเสนอ คือ แบบประเมินและแบบการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ขั้นตอนการศึกษาสภาพการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน เก็บรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกมีวิธีการสัมภาษณ์โดยตรง กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์สภาพเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

4.2 ขั้นตอนการพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 รูป/คน โดยใช้ร่างแนวทางการพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

4.3 ขั้นตอนการนำเสนอคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 จัดสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์และการจัดสนทนากลุ่ม ใช้วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic induction) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียง และจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมาย เชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

5.1 การศึกษาสภาพการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงเป็นข้อสรุป

5.2 การพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 วิเคราะห์โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาเรียบเรียงมาจัดทำร่างคู่มือและแบบประเมินและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

5.3 การนำเสนอคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ดำเนินการโดยนำความเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข ปรีกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและจัดทำเป็นคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ฉบับสมบูรณ์สรุปผลและนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า มีการดำเนินการแต่ละงาน ทั้ง 6 งานดังนี้

1.1 งานให้บริการชุมชน ในปัจจุบันโรงเรียนวัดวังหินไม่มีการดำเนินงาน ด้านการให้บริการด้านอาคารสถานที่และการบริการด้านความรู้ คำแนะนำ และบริการด้านข่าวสารให้กับชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน

และเป็นรูปธรรม และไม่มีการให้บริการนอกโรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียนและชุมชนขาดการสร้างความสัมพันธ์ทำให้คนที่เข้ามาในบริเวณโรงเรียนทิ้งขยะเกลื่อนกลาด ห้องน้ำนักเรียนถูกจัดแจงเกิดความชำรุด

1.2 งานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน ปัจจุบันโรงเรียนไม่มีการดำเนินงานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชนอย่างมีแบบแผน หรือแผนงานรองรับ การเข้าช่วยเหลือจากภาคชุมชนยังเป็นไปในวงแคบ ส่งผลให้โรงเรียนและชุมชน ขาดการติดต่อสื่อสาร ความสัมพันธ์ระหว่างกันมีความห่างเหิน ครูและบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน ขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานให้เกิดเป็นรูปธรรม

1.3 งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ โรงเรียนไม่มีแผนการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรมและไม่มีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ทั้งนี้เมื่อมีการประชุมหารือ คณะกรรมการสถานศึกษามักจะมาเข้าร่วมประชุมไม่ครบตามจำนวน ส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีบทบาทสำคัญมากกว่าผู้ปกครองบางครอบครัว โรงเรียนขาดการสร้างความสัมพันธ์กับทุกหน่วยงาน

1.4 งานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนไม่มีการประชุมหรือสัมมนา เพื่อสร้างความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างแท้จริง ส่งผลให้ไม่มีความเข้าใจในการทำงาน ไม่มีผลปฏิบัติงานอย่างชัดเจนและครอบคลุม ส่งผลไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

1.5 งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมหรือมูลนิธิ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันโรงเรียนวัดวังหินไม่เคยมีการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมหรือมูลนิธิ ร่วมกับชุมชน

1.6 งานประชาสัมพันธ์ ผ่านเพจเฟซบุ๊กของโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบจะสรุปกิจกรรมของโรงเรียน และเผยแพร่เป็นข่าวประชาสัมพันธ์ ผ่านเพจของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้โรงเรียนได้เผยแพร่ข่าวสารต่างๆ ให้ผู้ปกครองและโรงเรียนในเครือข่ายได้รับทราบข่าวสาร พบปัญหาในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ครูผู้รับผิดชอบงานประชาสัมพันธ์ลงงานล่าช้าในบางครั้ง เนื่องจากมีภาระงานสอนและมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากงานสอนจำนวนมาก

2. การศึกษาการพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาศาพและการศึกษาเอกสารในการดำเนินงานมาเขียนร่างคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 และได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่อง การบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 5 คน เพื่อดำเนินการในการร่างคู่มือปฏิบัติงาน ประกอบด้วย 6 งาน ได้แก่ 1) งานให้บริการชุมชน การให้บริการอาคารสถานที่ 2) งานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน 3) งานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ 4) งานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมหรือมูลนิธิ 6) งานประชาสัมพันธ์ การศึกษา โดยประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1) ทาน (การให้) 2) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) 3) อตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) 4) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)

3. การนำเสนอคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 รูป/คน ให้ความเห็นและนำมาสู่การปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน เพื่อนำเสนอในการประชุมกลุ่มย่อย โดยกำหนดให้มีการประชุมกลุ่มรูปแบบ Online โดยใช้ช่องทางสนทนา กลุ่มผ่าน Google Meet ซึ่งมีผลการดำเนินการดังนี้ คู่มือมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ ความเป็น

ประโยชน์ทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชื่อคู่มือ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขอบเขต 4) คำจำกัดความ 5) ผู้ที่เกี่ยวข้อง 6) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ โรงเรียนวัดวังหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า การดำเนินงานของโรงเรียนไม่ครอบคลุมทั้ง 6 งาน คือ 1) งานให้บริการชุมชน 2) งานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน 3) งานเสริมสร้างสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ 4) งานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมหรือมูลนิธิ 6) งานประชาสัมพันธ์ ซึ่งผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงาน เนื่องจากไม่มีแผนงานหรือคู่มือในการศึกษาความรู้ แนวปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถศึกษาและสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง ทำให้สถานศึกษาขาดการเชื่อมโยงและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างครอบคลุม มีความห่างเหิน ทั้งนี้เป็นเพราะไม่มีกิจกรรมอย่างหลากหลายที่จะสร้างการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับการวิจัยของอภิสรณ์ ภาชนะวรรณ และสุพจน์ เกิดสุวรรณ (2564) ที่พบว่า ผลการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรม ด้านสนับสนุน ด้านบทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับน้อย ได้แก่ ด้านประชาสัมพันธ์โรงเรียนด้านให้บริการชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของกัญจนพร ศรีมงคล (2565) ที่พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก การบริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนาคู่มือการบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า คู่มือควรประกอบด้วยกระบวนการดำเนินการเกี่ยวกับ 6 งานที่สำคัญในการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ได้แก่ 1) งานให้บริการชุมชน 2) งานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน 3) งานเสริมสร้างสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ 4) งานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมหรือมูลนิธิ 6) งานประชาสัมพันธ์ โดยนำหลักธรรมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ 1) ทาน (การให้) 2) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) 3) อตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) 4) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ซึ่งในแต่ละงานจะประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน 2) ผู้รับผิดชอบ 3) แบบฟอร์มการดำเนินงาน 4) เอกสาร/หลักฐานอ้างอิง มาเป็นแนวทางในการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าจากการดำเนินการจริงในทั้ง 6 งานจะครอบคลุมภารกิจงานเกี่ยวกับการบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนวัดวังหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของพระสุนทร ธมมธโร (บุญคง) (2560) ที่พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่า ชุมชนวัดหนองสนมมีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในชุมชนวัดหนองสนมเป็นอย่างดี เมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านทานอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนวัดหนองสนมให้ความช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี ด้านปิยวาจาอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนหนองสนมพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะเสมอ พูดให้กำลังใจเพื่อนบ้าน ไม่ตำหนิ

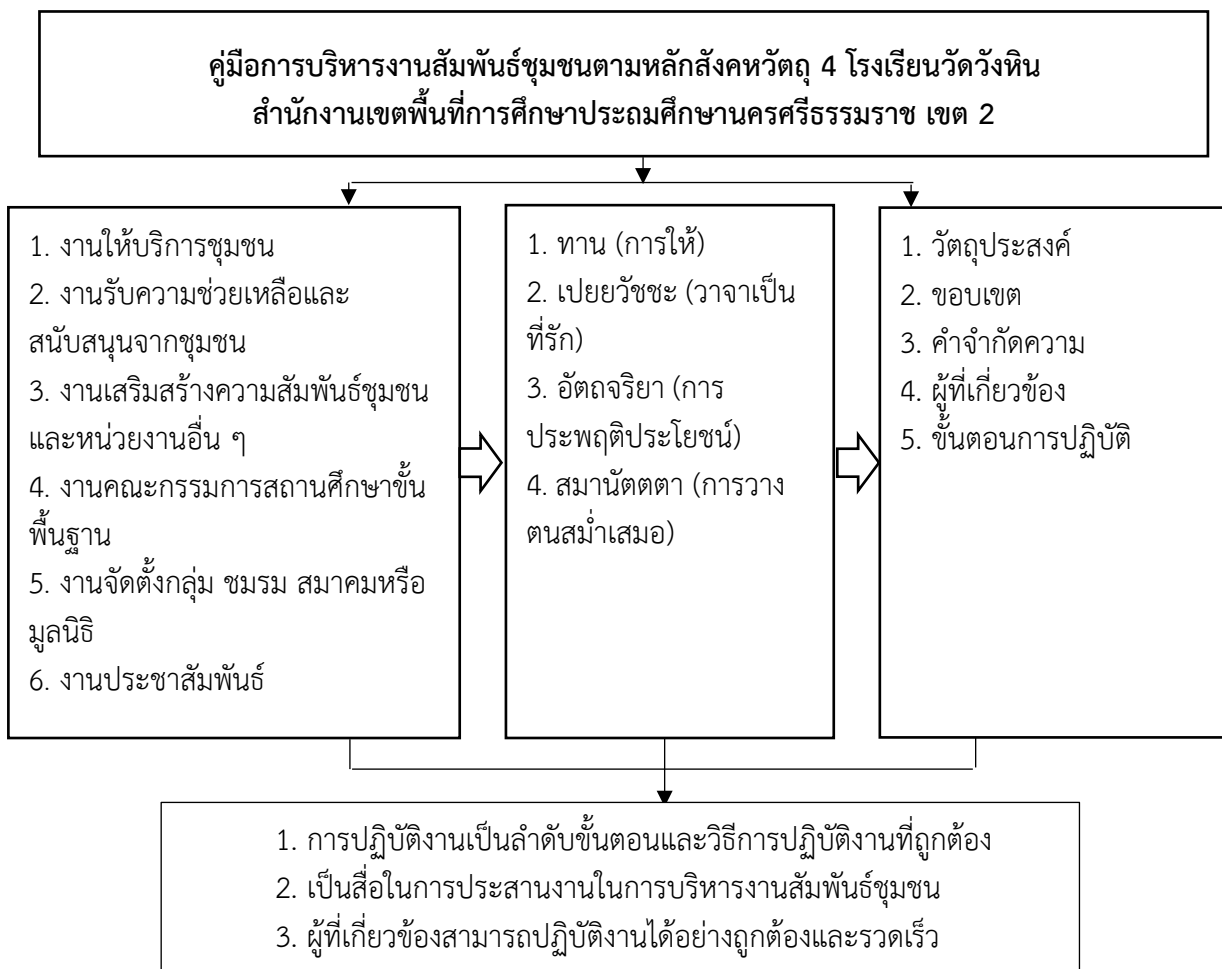
ด้านอัตถจริยาอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนในชุมชนเป็นจิตอาสา สามารถช่วยเหลือชุมชนอื่นๆ ได้ตลอดเวลา ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ แบ่งปัน ความรู้ให้แก่เยาวชนในชุมชน คอยช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขาเดือดร้อน และด้านสมานัตตตาทายอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าประชาชนในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุอย่างสม่ำเสมอเนื่องมีความประพฤติเสมอดันเสมอปลาย ประชาชนยึดถือความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ปฏิบัติกับทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน และสอดคล้องกับการวิจัยของจริยาพร แดงชุด (2564) ที่พบว่า แนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 ด้านการให้บริการชุมชน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูแบ่งปันกำลังทรัพย์ กำลังความรู้ กำลังกาย กำลังใจ เพื่อให้บริการชุมชนในทุกด้าน มีการลงพื้นที่พบปะกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง ด้านการประชาสัมพันธ์ผู้บริหารต้องสร้างองค์ความรู้เบื้องต้นด้านการสื่อสารให้กับผู้ปกครอง ชี้แนะให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ในกิจกรรมที่จัดขึ้น มีการประชาสัมพันธ์สองทาง ร่วมให้ข้อมูลและรับฟัง 3 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ผู้บริหารจะต้องให้แนวปฏิบัติกับครูในการทำงานร่วมกับชุมชน และควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ร่วมกิจกรรมกับศูนย์การศึกษาพิเศษผ่านกิจกรรมต่างๆ โดยการสร้างเครือข่ายในการดำเนินงาน ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ผู้บริหารต้องมีแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ร่วมวางแผน ปรับปรุงการดำเนินงานกับชุมชน ควรมีการรายงานผลการดำเนินงานในกิจกรรมที่ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อความโปร่งใสและให้สาธารณชนได้รับทราบ

3. ผลการนำเสนอคู่มือการบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า คู่มือการบริหารงานชุมชนสัมพันธ์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ และมีความเป็นประโยชน์ ในคู่มือประกอบด้วย 6 งานที่สำคัญ ได้แก่ 1) งานให้บริการชุมชน 2) งานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน 3) งานเสริมสร้างสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ 4) งานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมหรือมูลนิธิ 6) งานประชาสัมพันธ์ และ ตามหลักสังคหวัตถุ 4 1) ทาน (การให้) 2) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) 3) อัตถจริยา (การบำเพ็ญประโยชน์) 4) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของนาวัน แกละสมุทร (2562) ที่พบว่า การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แนวทางการพัฒนาการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการบริการชุมชน 4 แนวทาง ดังนี้ 1) ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาทหน้าที่มากขึ้นเพื่อจะช่วยเหลือส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้น 2) โรงเรียนควรมีส่วนร่วมในชุมชนทุกวันสำคัญทางศาสนาต่างๆ 3) โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ข่าวสารภายในโรงเรียนเพื่อให้ทราบข้อมูลและกิจกรรมต่างๆ 4) โรงเรียนควรเปิดให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่ภายในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียนหรือสนามกีฬาเพื่อให้ชุมชนได้รู้จักโรงเรียนมากขึ้น และสอดคล้องกับการวิจัยของณัฐพัฒน์ ฤงพลอย (2563) ที่ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี คู่มือประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมายกรอบเนื้อหา งานกิจการนักเรียน หลักในการจัดกิจการนักเรียน ความสำคัญของการบริหารงานกิจการ นักเรียนกระบวนการบริหารงานกิจการนักเรียน วัตถุประสงค์ของงานกิจการนักเรียน บทบาทหน้าที่ ของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานกิจการนักเรียน หลักการบริหารงานกิจการนักเรียน ขอบข่ายการบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี กฎหมาย

เปรียบเทียบและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการ นักเรียน เจื่อนไขความสำเร็จ และการประเมินผลการบริหาร กิจการนักเรียน ผลการวิเคราะห์ความ สอดคล้องของคู่มือมีค่าระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่า คู่มือมีความ เหมาะสมและสอดคล้องสามารถนำไปใช้ได้และผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือโดยรวมอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้การวิจัย

การพัฒนาคู่มือการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 โรงเรียนวัดวังหิน สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2 ประกอบด้วย 6 งาน ได้แก่ 1) งานให้บริการชุมชน 2) งานรับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน 3) งานเสริมสร้างความสัมพันธ์ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ 4) งานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) งานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคมหรือมูลนิธิ 6) งานประชาสัมพันธ์ และ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขั้นตอนการปฏิบัติงาน 2) ผู้รับผิดชอบ 3) แบบฟอร์มการดำเนินงาน 5) เอกสาร/หลักฐานอ้างอิง ซึ่งมีการนำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ธรรมเรื่องการสงเคราะห์ หรือธรรมอันเป็นหลักใน การสงเคราะห์ 4 ประการ ได้แก่ 1) ทาน (การให้) 2) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) 3) อตถจริยา (การประพฤติ ประโยชน์) 4) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ) มาประยุกต์ในขั้นตอนการปฏิบัติงานบริหารงานสัมพันธ์ ชุมชนของโรงเรียนวัดวังหิน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 สถานศึกษาจัดให้มีการประชุมชี้แจงการปฏิบัติงานการภาริหารงานสัมพันธ์ชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนแก่ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
 - 1.2 สถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงถึงรายละเอียดของการดำเนินงานให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบเพื่อกำหนดเป็นแนวปฏิบัติในแต่ละเรื่องต่อไป
 - 1.3 สถานศึกษาควรจัดอบรม ส่งเสริมให้บุคลากรหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ารับการอบรมด้านการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชน ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารจัดการสัมพันธ์ชุมชนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
 - 2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาการบริหารงานสัมพันธ์ชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษา (ขนาดใหญ่)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลักษณ์.
- กัญจนพร ศรีมงคล. (2565). การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จริยาพร แดงชุด. (2564). แนวทางการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณัฐพัฒน์ ฤงพลอย. (2563). การพัฒนาคู่มือการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- นาวัน แกละสมัทร. (2562). การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). (2544). ธรรมปริทัศน์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราช วิทยาลัย.
- พระสุนทร ธมมธโร (บุญคง). (2560). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- รุ่งทิพย์ เข้มทิศ. (2559). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนเทศบาลแหลมฉบัง 3 อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนวัดวังหิน. (2566). แผนปฏิบัติการ ประจำปีการศึกษา 2566. นครศรีธรรมราช: โรงเรียนวัดวังหิน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ลักษณ์.
- อภิสรณ์ ภาชนะวรรณ และสุพจน์ เกิดสุวรรณ. (2564). การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 10(3), 200-224.